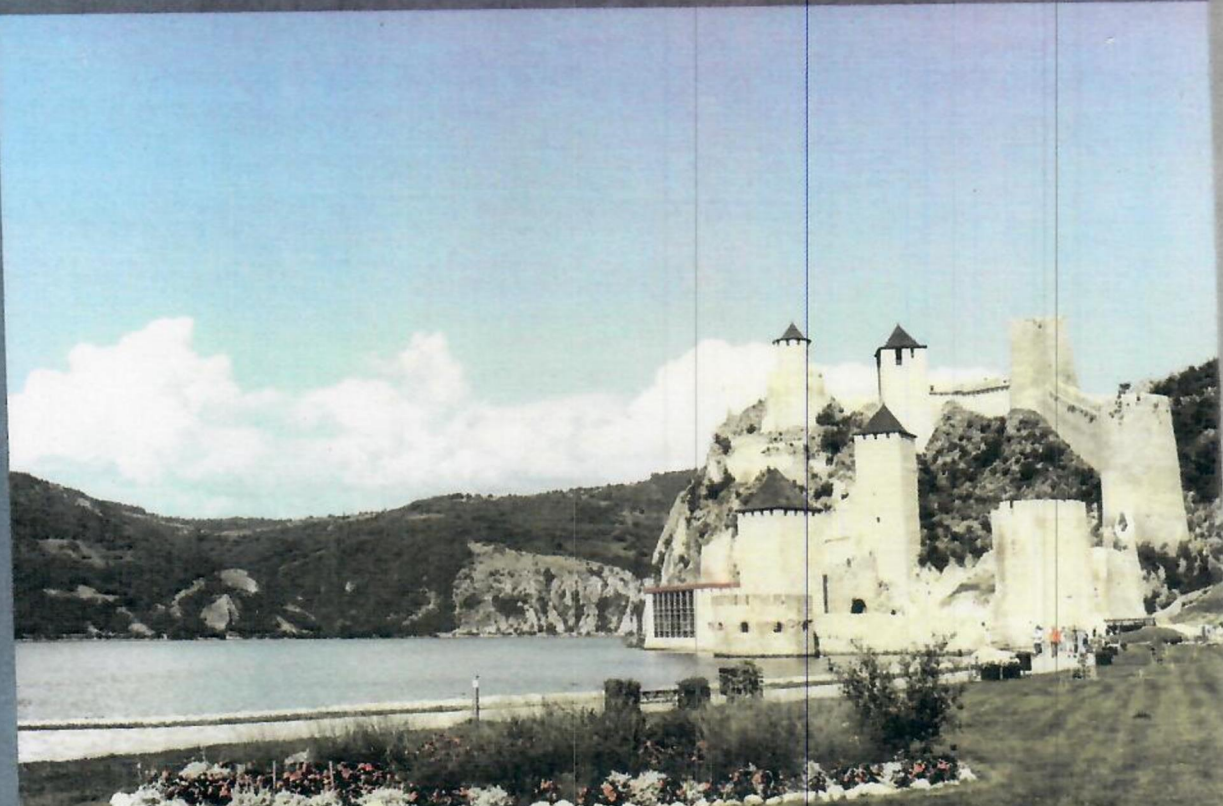

**ЛОКАЛНА САМОУПРАВА:
КАКО ИЗ КРУГА НЕРАЗВИЈЕНИХ
МЕСТНОТО САМОУПРАВЛЕНИЕ:
КАК ОТ КРЪГА НА НЕРАЗВИТИТЕ**

Доц. д-р Нађа Маринова
НБУ³⁸⁹

Виолета Добрева

ДРУШТВЕНИ ПРОБЛЕМИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ

Резиме: Разумевање законитости и трендова у развоју савременог света повезано је са разумевањем препрека, потешкоћа и одступања у његовом функционисању. Неизбежне противречности у друштвеном развоју, непоштовање друштвених норми функционисања друштва, група и појединца, доводе до настанка ситуација које директно или индиректно утичу на сваког човека и захтевају заједничке напоре за њихово превазилажење. Сличне ситуације се означавају термином «социјални проблеми друштва». Прихваћено је мишљење да је модерно друштво препуно разних проблема, укључујући и оне социјалне природе.

Кључне речи: друштво, проблеми, савремени свет, препреке, норме.

Са становишта појединца, проблеми личне природе компликују његов живот јер се могу у потпуности, или делимично решити, самостално, или уз помоћ и савете пријатеља, колега, рођака или стручњака. Решавање проблема друштвене природе је много компликованије. Они утичу не само на појединца, већ и на цело друштво, или, у крајњој линији, на посебну групу. Међу свим проблемима који постоје у модерном времену, посебно место заузимају глобални, који покривају цео свет са целокупном популацијом. То укључује еколошке проблеме, проблеме рата и мира, тероризам и борбу против њега, сиромаштво, незапосленост, глад, експлоатацију свих врста ресурса, пренасељеност итд. Постоји и група проблема који су специфични само за одређене делове света, земље и регионе.

Као главне друштвене проблеме савременог друштва могу се дефинисати следеће групе: *здравствени проблеми, проблеми са образовањем и високи криминал.*

Ови проблеми су уско повезани и на много начина могу бити узрок и последица један са другим. Порекло већине друштвених проблема је првенствено психолошко. У условима у граду, такви разлози су узроко-

³⁸⁹ nadia.ivanova.marinova@gmail.com

вани темпом живота, нестабилном економском ситуацијом коју карактерише пад животног стандарда већине становништва, смањење пословне активности и недостатак разумљивих услова, а реализују људи за брзо побољшање ситуације. Други извор психолошких проблема за становнике града је повећана густина насељености. Такви проблеми изазивају друштвене тензије. У покушају да побегне од тога, појединац почиње да користи алкохол или дрогу. Такви проблеми се стално повећавају.

Алкохолизам у савременој фази је значајан проблем за министарства здравља и социјалног развоја, министарства унутрашњих послова, за многе секторе привреде и за сваку породицу. Латентни облици алкохолизма, попут најчешћих, често се уопште не препознају као проблем. Ова врста алкохолизма је веома честа међу релативно успешним радним људима који имају стабилне породичне односе. Понекад се алкохолизам у таквим случајевима одвија веома неприметно - али методично уништава унутрашње органе особе. Нервни систем губи своју некадашњу стабилност и појединци почињу да пате од неурастеније, психопатије и често споре шизофреније. Број грађана који болују од алкохолизма чини овај проблем медицинском и социјалном претњом великих размера.

Други национални проблем је зависност од дрога. Поред високе стопе смртности од употребе дрога, медицинска статистика показује најближу везу између пораста зависности од дрога у земљама и пораста броја оболелих од сиде, вирусног хепатитиса и других тешких болести са смртним исходом.

Постоји директна веза између проблема алкохолизма и наркоманије и нивоа криминала. На овај ниво утичу и други друштвени проблеми. Могуће је тражити везу између високог степена криминала и образовних проблема. Ниво општег образовања криминалаца је генерално нижи него код лица која не крше закон. Постоје разлике у степену образовања различитих категорија криминалаца.

Најнижи степен образовања карактерише лица која врше насилничка дела (умишљајно убиство, умишљајно наношење тешких повреда, разбојништво), кривична дела и крађе личне имовине.

Са вишим степеном образовања су лица која врше крађу проневером, злоупотребом службеног положаја, службеним и привредним преступима.

Брачно стање и његова промена код лица која су починила кривична дела, такође утичу на формирање личних квалитета. Брачни статус на изванредан начин утиче на усмереност и постојаност криминалног понашања. Генерално, преваленција криминала међу особама са породицом је нижа него међу нежењама и самцима. У већини случајева, породица

подстиче позитивно понашање и делује као друштвена контрола. На овај начин могуће је идентификовати везу између криминала и проблема, као што је друштвена усамљеност.

Последњих година расте број деце и адолесцената који се одгајају у разним државним институцијама, односно у домовима за незбринуту децу, сиротишту, интернатима итд. Треба напоменути да неки од ових малолетника имају родитеље који су или лишени родитељског права, или избегавају да их одгајају, или их чак потпуно напуштају. Међу разлозима за ову појаву треба истаћи кризне појаве у породици:

- *пораст броја развода и броја једнородитељских породица, асоцијални стил живота једног броја породица;*
- *над животног стандарда, погоршање услова за децу, повећање психоемоционалне преоптерећености старијег становништва, што директно утиче на децу;*
- *ширење окрутности према деци у породицама и интернатима уз смањење одговорности за њихову судбину.*

Какве ће бити последице проблема савременог друштва?

Проблеми савременог друштва су углавном последица потрошачког односа човека према животној средини и промене животних приоритета. Некада се човек борио да преживи ловећи дивље животиње и узгајајући хлеб, а данас му је циљ стицање богатства и моћи.

Социолози који проучавају проблеме савременог друштва назвали су га „постиндустријским“, не налазећи бољу реч да опишу постојећи модел односа. Постиндустријском облику удруживања људи претходили су аграрни и индустријски системи.

Први постоји још од времена када је „хомо сапиенс“ почео да обрађује земљу, покушавајући да обезбеди храну и минимум егзистенције. Други се појавио са развојем производње, када је пољопривреда отишла у други план, а индустрија изашла као лидер.

Прелазак на „услужно друштво“ означава настанак постиндустријске формације у којој су информатизација и технолошке иновације на првом месту.

Карактеристичне карактеристике савременог друштва су глобализација привреде и превласт услужног сектора над индустријом и пољопривредом. Када говоримо о сектору услуга, мислимо, пре свега, на „информатизацију“. Другим речима, у савременом друштву главни извор прихода није производња, већ информациони ресурси.

Очекивало се да ће напредак и померање нагласка ка информационој технологији имати позитиван утицај на стање у друштву. Међутим, резултат се испоставља двосмисленим.

Информација, међутим, није у стању да нахрани и обезбеди тренутне потребе човека – то је прерогатив пољопривредног сектора и индустрије, и они нису нестали, једноставно су се преселили из једне земље у другу.

Већ је приметно да у продаји практично нема робе, на пример, произведене у САД, а многи производи се увозе из Кине. Развијене земље, тежећи циљу да јефтиним радном снагом смање цену својих производа и смање еколошко оптерећење својих територија, највећи део производње пребациле су у земље „другог“ и „трећег“ света.

Међутим, ово не решава еколошки проблем. Државе не постоје изоловане једна од друге, а ефекат стаклене баште има подједнако негативан утицај на све земље.

Где је излаз?

Прелазак на еколошки чисте видове транспорта – електричне аутомобиле и бицикле, на природне изворе енергије генерисане енергијом ветра и сунчевом топлотом, има помака, али транснационалне корпорације спречавају увођење еколошких технологија због огромне зараде добијене продајом уља.

Други друштвени проблем савременог друштва је пренасељеност. Научници упозоравају да би повећање популације од преко 12 милијарди могло да доведе до уништења екосистема планете, због чега ће око 5 милијарди људи бити на ивици смрти од глади.

Данас на планети живи више од 7 милијарди људи. Према прогнозама УН, по садашњој стопи раста становништва, 2100. године, број становника Земље достићи ће 11 милијарди. Фантазисти насељавају становништво других планета, а гатари, задивљујући својом суровошћу, решавају овај проблем ратовима. Међутим, најоптималнији начин контроле популације назива се „контрола рађања“. Етичка страна овог питања може код некога изазвати огорчење. Овде ће, међутим, човечанство морати да изабере мање зло – спречи рађање више деце, или их пусти да се рађају, да умру у мукама.

Други друштвени проблем везан за недостатак енергетских ресурса такође може довести до колапса цивилизације. Резерве нафте, угља и гаса у недрима планете биће довољне човечанству за око 170 година. Без ових ресурса производња ће престати, а виртуелна размена информација ће постати немогућа. Човечанство, лишено благодети цивилизације, биће на ивици изумирања и деградације. Избећи овај проблем могуће је развојем алтернативних извора енергије, међутим, истраживања у овом правцу иду веома споро.

Развој друштва довео је и до промене приоритета, кроз потпуну замену моралних вредности материјалним. Жеља да себи и својим

ближњима обезбеде удобне услове за живот, прерасла је у жеђ за профитом. Статус и положај у друштву вреднују се изнад моралних квалитета, а развијене земље углавном преживљавају на рачун земаља трећег света, користећи своје ресурсе.

Аргументирајући своје поступке као право на слободан избор појединца, неке земље легализују проституцију и дрогу. На тај начин се формира нови систем вредности у свести млађе генерације, где се продаја тела изједначава са професијом. доктора и учитеља, а пушење марихуане постаје норма.

Функције формирања духовности у друштву одувек су биле приписане породици, цркви и уметности. Ако савремени родитељи почну да усађују принципе поштења и хуманости у свест своје деце, „духовни очеви“ постају пример својој пастви, а писци почињу да се фокусирају не на тираж и приходе, већ на високу духовност дела, хуманост. Имаће шансу да оживе духовност и победе злочин.

Наркоманија и алкохолизам су друштвена зла која се заснивају на незадовољству и неспремности да се проблеми превазиђу. У данашњем друштву, друштво све више ствара услове у којима човек губи „ја“ и почиње да тражи утеху или нове емоције у дозама алкохола или хероина. Недостатак духовности доводи до губитка саосећања и води до деградације друштва.

Да ли су проблеми савременог друштва решиви?

Да, решиви су. То се види у појединачним, прилично просперитетним земљама као што су Шведска, Швајцарска, Норвешка итд.

Има ли човечанство шансе да преживи?

Има, али за то мора престати бесмислена тежња за профитом по цену свега, скривајући се иза друштвених парола и разметљивог милосрђа, а сви расположиви ресурси морају се усмерити у борбу за здраву животну средину, у помоћ заосталим земљама и да оживи духовност.